

ומלחו מינייה, מבשרו, עבור בני אדם משתיין מחוזי [כרכים] רחוקים ממקום נפילת הדג, שלא היו יכולים לאכול בשר טרי מדג זה, ועל כן מלחו את בשרו כדי שיתקיים, ונשארו למקומם.

ומלאו מהשומן שבחד גלגלא דעיניה, תלת מאה גרבי [סאים⁽¹²⁾] משחא, שמן.

וכי הדרן לאותו מקום לבתר תריסר ירחי שתא, חזינן דהוה קא מנסרי בשורי מזרמי, ויתבי למבנינהו הנך מחוזי.

[כשחזרנו לאותו מקום אחר שנים עשר חדשים, ראינו שמנסרים "קורות" מעצמותיו של הדג, כדי לבנות את אותם כרכים שחברו מחמתו].⁽¹³⁾

וחזינן ההוא כוורא, דיתבא ליה אכלה טינא באוסייה, ומית, ואדהוה מיא, ושדיוהו לגורא.

[ראינו דג ענק, שנכנס שרץ קטן בנחיריו, ומת הדג הגדול ממנו,⁽¹¹⁾ ואז דחו אותו מי הים אל שפת הים, כדרך כל דבר מת שהמים פולטים אותו אל החור].

והרוב מינייה שתיין מחוזי [הים השליך את גופתו הענקית של הדג, על מקום שהיו בו ששים כרכים, וכולם נחרבו].

ואכול מינייה, מבשרו, בני אדם משתיין מחוזי [כרכים], שהיו בסמוך למקום הדג, ויכולים לאכול מבשרו בעודנו לח וטרי.

11. כתב רשב"ם: ונראה לי דהיינו כילבית, כדאמרינן [שבת עז ב] אימת חלש על גבור, אימת כילבית על לויתן. [וראה במהר"ל דממאמר זה יש ללמוד שדוקא הבריה הקטנה היא זו שמתנגדת לבריה הגדולה ומבטלת את כוחה]. משמע ש"אכלה טונא" הוא כינוי לשרץ קטן ולא שמו של השרץ, אך רבינו גרשום פירש שזהו שמו של השרץ. [ובערך ערך אס כתב שנכנס לו שרץ קטן שנקרא "טונא". וגורס: דסליק עליה טונא אכליה באוסייה ומית, משמע שהשרץ אכל אותו בנחיריו].
וראה תוספות במועד קטן יא א שכוורא הוא דג מסויים שכך שמו.

12. על פי רש"י כתובות קיא ב וראה רש"י פסחים לו ב ומשנה תרומות י ח [מדות ושיעורי תורה פרק יד הערות 68 69].

13. ראה במהרש"א שמאמר זה רומז על

— "עץ יוסף". [וראה מה שכתב בקיצור ב"ד יוסף"].

ד. ובספר "אמת ליעקב" פירש מאמר זה על ישראל שבשעת החורבן כינו אותם בשם אקרוקתא [ראה ישעיה כב ה] והמלכות אשר החריבה את ירושלים קרויה תנין [ראה ישעיה כז א] ומלכות ישמעאל היא פושקנצא — עורב נקבה, כי כל טובתו אינה אלא מהגר שהיא נקבה, ומלכות ישמעאל נקרא גלות האחרון סליק לארץ ישראל ויתבי בשלוח בארץ ישראל ואין שום אומה יכולה להזיזו, וכוחו הוא מחמת אילן — מה שעשה תשובה "תחת אחד השיחים" [בראשית כא טו], שבזכות זה הובטח מהקדוש ברוך הוא "כי לגוי גדול אשימנו" [שם יח] והיינו גדול באיכות ובשכר זה ניתן לו ארץ ישראל כל ימי היות ישראל בגלות עד ימות המשיח [וכן כתב "בעל הטורים" שם כה יח] ואמר רב פפא אי לאו שגם אני ראיתי כך ברוח הקודש לא הייתי מאמין שיהיה כח התשובה גדול כל כך.